

Sak 4 – Uttalelser

Uttalelser vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021:

U1: Må det et virus til?	s. 2
U2: Større ulikhet med privatisering	s. 4
U3: Strøm til folket – SVs grønne kraftsosialisme	s. 5
U4: Permanent økning av dagpenger	s. 7
U5: Utvidede rettigheter til arbeidsavklaringspenger	s. 8
U6: Ta vare på naturen i Agder – nei til vindkraft på land	s. 9
U7: Ein valkamp for klimasolidaritet	s. 10
U8: SV vil verne strandsonen	s. 11
U9: Likestilling og rettigheter krever politisk vilje – vedta Funksjonshemmedekonvensjonen (CRPD) 9. mars	s. 12
U10: Mennesker, ikke fordommer!	s. 13

U1: Må det et virus til?

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Det er kvinner som jobber deltid i Norge. Vi ser deltid i barnehager, skole og fritidsordninger, handel- og servicenæringen, hotell og restaurant og renhold for å nevne noen. Vi vet at kvaliteten på de tjenestene som utføres blir dårligere, når to til tre personer deler på et årsverk.

Sist nå har vi sett det under koronapandemien. Bruken av deltidsansatte på de fleste sykehjem er med på å gi en større risiko for smittespredning. Smittesporing har avdekket at ansatte har jobbet på institusjoner med smitte og uten smitte. Det har ført til at smitten har spredt seg raskt videre. Vi har en mye større bevissthet rundt dette nå pga. pandemien, men smittsomme sykdommer finnes det alltid, også på sykehjem.

I vårt naboland Sverige sier de det samme. Svenske Kommunal, Fagforbundets søsterorganisasjon, har i rapporten «Pandemi på äldreboende» gjort undersøkelser for å finne svar på hvorfor så mange har dødd på svenske sykehjem. Blant flere årsaker viser også de til at ansatte jobber på mange ulike steder og dermed sprer smitte.

Helseminister Høie sier at styringslinjen har vært klinkende klar fra pandemiens start. Han viser til føringer for kommunene om at ansatte bør forholde seg til en arbeidsplass. Men er det så enkelt? Mange ansatte er økonomisk avhengig av inntekten de får ved å jobbe på flere steder, noe de har gjort i flere år. Under koronapandemien er det ansatte som derfor har tapt inntekt, uten at det på noe vis har blitt kompensert.

Deltidskulturen er en av de største likestillingsutfordringene vi har i dagens Norge. Det å utdanne seg til helsefagarbeider er så godt som å frasi seg mulighet til å ha en hel stilling. Riktignok får du mange ekstravakter, som kanskje medfører hel stilling i lønn, men da kan du ikke planlegge fritiden din. Du får ikke lån i banken og hver måned vil du sannsynligvis være bekymret for om du har nok penger til å betale utgiftene dine. Unge helsefagarbeidere står uten mulighet til å kunne kjøpe seg noe sted å bo, fordi de har en usikker inntekt.

I dag jobber 7 av 10 ansatte i helse- og omsorgssektoren deltid. Det utlyses omtrent ikke heltidsstillinger for helsefagarbeider – kun 16 prosent det siste halvannet året. 55 % av sykepleierstillingene lyses ut i heltid. Og dette gjør vi, selv om det fører til dårligere ledelse, det koster sannsynligvis mere, belastningene blant de ansatte blir ulik og trivselen på arbeidsplassen blir dårligere.

Statistikken viser at kvinner er oftere syke enn menn. Hva årsaken til dette er har ikke forskningen avdekket ennå. Mange ansatte i deltidsstillinger kan ha betydning for hvor tungt arbeidet er, og om flere blir syke av slike arbeidsmiljø. Det er derfor nødvendig at det avsettes midler til forskning på dette området.

Agder SV forventer at dette nå blir tatt tak i, og at alle landets kommuner ser nødvendigheten av å organisere disse tjenestene i hele stillinger. Det samme gjelder for sykehusene. Ingen vet når vi eventuelt kan få en ny pandemi.

Agder SV krever:

- Lovhjemlet rett til heltid

- At koronakommisjonen må evaluere om deltidsbruken i helsevesenet har hatt noe å si for overføring av smitte og eventuelt i hvor stor grad.
- At alle kommuner får fortgang i arbeidet med å danne en heltidskultur innen helse- og omsorgssektoren
- At det overføres penger til kommunene for å intensivere arbeidet med heltidskultur

U2: Større ulikhet med privatisering

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Mange av velferdsstatens tjenester blir i dag satt ut på anbud til kommersielle aktører. De som kan tilby tjenesten til lavest pris, vinner anbudet. Dette kan høres gunstig ut for det offentlige som skal finansiere tjenestene, men fellesskapet svekkes og de ansatte betaler prisen.

I forhandlingene om nye tariffavtaler i 2020 så vi tydelig de utfordringene som denne privatiseringen fører med seg. Innen flere område ble det brudd mellom de private virksomhetene representert ved NHO og de ansattes fagforeninger. Vi så også brudd i bussbransjeavtalen innen kollektivtransport som også er et offentlig ansvar. Flere streiker var et faktum, og det kom tydelig fram at det er de ansatte som betaler prisen for privatisering.

Private bedrifter som utfører tjenester for det offentlige, har dårligere tariffavtaler enn stat og kommune for tilsvarende stillinger. Det kom fram at det er stor forskjell på lønns- og arbeidsvilkår mellom for eksempel en helsefagarbeider i en privat bedrift og en helsefagarbeider ansatt i en kommune. SV kan ikke akseptere så stor ulikhet innen de samme yrkene. Løsningen er å kjempe for minst mulig privatisering. Offentlig drift vil også sikre det offentlige bedre muligheter til langsiktig planlegging og kompetanseutvikling, noe som gir en bedre tjenestekvalitet og totaløkonomi.

- Agder SV kan ikke akseptere ulik lønn for likt arbeid.
- Agder SV vil arbeide for at velferdstjenester i størst mulig grad skal drives av det offentlige
- Agder SV er imot at skattepenger til velferd skal gå til privat fortjeneste som ofte plasseres i skatteparadiser.

U3: Strøm til folket – SVs grønne kraftsosialisme

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Sosialistisk Venstreparti deler naturligvis FN's 17 bærekraftsmål. Blant disse vil vi, på linje med Landsorganisasjonen i Norge, trekke fram hovedmål 8: «Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle».

Hvordan er så utsiktene til slik måloppnåelse i Agder?

Ambisjonene er på plass: Bl.a. å fremme grønn og blå næring med overgang fra fossile energikilder til fornybare, supplert med energibærere som er under utvikling.

Temaet ble aktualisert ved lokalisering av megafabrikken Morrow Batteries i Agder. Det framkom etterhånden at det fantes bare tre realistiske alternativer, og lindesnesregionen hørte klart nok ikke blant disse. Ikke nok strøm der, hvilket administrasjonen og noen politikere i Lindesnes kommune var fullt klar over. Nok strøm fantes bare i tre regioner: arendalsregionen, kristiansandsregionen og på Lista.

Vi har stilt spørsmål til noen bedrifter i lindesnesregionen om hvorvidt de har tilstrekkelig tilgang til strøm. Global Ocean Technology/GOT i Mandal har nådd grensen, men har høyere grønne mål enn hva tilgang på strøm tillater. GE Healthcare i Lindesnes må ha tredoblet tilgang for å nå sine utviklingsmål. Det vil skorte på tilførsel til ladepunkter og annet ved Mandalskrysset på nye E-39, samt på Gismerøya (jf. GTO) på Doneheia og på Jåbekk industriområde. Svaret på spørsmålet er et tydelig «nei» fra nærings sjefen i Lindesnes kommune. Planer for Mandal Havn, Strømsvika med full-elektrifisering av drift samt forsyning av strøm til skip i havna, kan ikke oppfylles med dagens kapasitet.

Tilførsel av elektrisitet til lindesnesregionen skjer via to linjer – regionalnettet og Statnetts sentralnett.

Det er konkludert med at «Kystlinja» har utgått på dato, at behov ikke kan dekkes ved oppgradering, og ny slik linje er et økonomisk sett et høyst tvilsomt perspektiv. Sentralnettet har så langt funksjonell kapasitet, og kan forsterkes ved økt forbruk.

NVE sier i sin rapport 26.6.2020: «Vi har et robust kraftsystem, men det vil kreve omfattende investeringer i nettet som vil ta tid å få på plass».

I Statnetts analyse oktober 2020 heter det at «dagens kraftbehov på ca. 140 TWh årlig vil øke til et årlig forbruk på mellom 180 og 190 TWh i perioden fram til 2050 med økt elektrifisering og ny kraftkrevende industri.

Kommuner og aktører fra industrien har meldt inn kjente forbruksplaner som bidrag til å kartlegge behov for forsterkning av både regional- og sentralnettet i området. Utfordringen ligger hos våre politikere - i godt samarbeid med næringslivets aktører. Agder Energi vil være en viktig brikke i dette samspillet. Eierkommunene er her representert i selskapenes organer, i Lindesnes kommune ved ordfører/varaordførere.

Fylkesrådmannen i Agder sier i økonomiplanen 2121-2024: «Vi må skape flere arbeidsplasser på Agder, vi må kvalifisere flere agder for arbeid og flere agder må i arbeid. Først da blir vi økonomisk og sosialt bærekraftig». Fylkeskommunen har nødvendig oversikt, og vil være en sentral aktør ved tilrettelegging av nødvendig infrastruktur der nye tilførselslinjer for elektrisitet vil være essensielt. Dette har fylkeskommunen så langt flagget

ved å stille seg bak visjonen om Electric Region Agder (ERA): «Verdens første helelektriske samfunn på 100 prosent ren energi innen 2030».

SV vil gi full støtte til visjon Electric Region Agder, her med slagordet «Strøm til folket – til fremme av varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, flere arbeidsplasser og anstendig arbeid for alle».

Men for å virkeliggjøre denne visjonen, vil det kreves tilgang til mer strøm gjennom betydelig utbygging av tilførselslinjer.

U4: Permanent økning av dagpenger

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Våren 2020 bestemte Stortinget seg for å midlertidig øke satsene for dagpenger slik at permitterte skulle få 80 % av inntekten sin opp til kr 300.000 og 62,4 % på resten opp til kr 600.000. Dette var klokt og nødvendig, og det vitner om at den tidligere satsen på 62,4 % var for lav, og gjorde et urimelig stort innhugg i folks økonomi.

Etter pandemien vil dette gjelde færre mennesker, men for den enkelte vil byrden være like tung å bære.

Agder SV mener derfor at den midlertidige satsen for dagpenger må gjøres permanent.

U5: Utvidede rettigheter til arbeidsavklaringspenger

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Vi har sett flere eksempler på at det tar lengre tid å bli utredet for restarbeidsevne enn perioden en person har rett på arbeidsavklaringspenger. Etter at denne perioden utløper innføres en 52 ukers karantene før det kan søkes nye arbeidsavklaringspenger. Det er en urettferdighet at man skal miste sin eneste inntekt på grunn av at saksbehandlingen tar lang tid i NAV.

Agder SV mener at retten til arbeidsavklaringspenger må knyttes opp til avklaringen, og således utvides til den enkelte er ferdig utredet.

U6: Ta vare på naturen i Agder – nei til vindkraft på land

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Naturressursene i Agder er under sterkt press fra flere kanter. Veiprosjektene nye E18 og E39 tygger seg gjennom landskapet og lager uopprettelige skader på landbruksjord og sårbar natur. Kystlinja er truet av nedbygging og fortetting. Sivilombudsmannens rapport fra januar i år dokumenterte at Gamle Mandal kommune de siste årene har hatt frislipp i 100-metersbeltet og innvilget nesten alle byggesøknadene. Bare 4 % fikk nei. Sivilombudsmannen kommer med kraftig kritikk, men hjelper det på naturødeleggelsene?

I Agder er utbygging av vindkraft en av de største trusler mot nettopp vårt biologiske mangfold. Agder SV sier nei til all ny vindkraft på land i vår natur. Det betyr nei til nye konsesjoner og at gitte konsesjoner trekkes tilbake der bygging ikke er igangsatt, eller vilkårene i konsesjonen ikke blir respektert.

U7: Ein valkamp for klimasolidaritet

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

12. desember fylte Parisavtalen fem år. På nytt ba FN om at landa må heve sine klimaambisjonar for å gi verda ein sjanse til å nå målet om maks 1,5 grader temperaturauke. Klimakrisa rykker stadig nærare, og konsekvensane er etter kvart synlege både globalt og lokalt. Det store spørsmålet er om vi klarer å snu utviklinga i tide.

Klimaendringane er ikkje lenger noko som høyrer framtida til. Vi ser alt dei første konsekvensane, og dei går hardast ut over dei fattigaste landa som har minst ansvar for klimakrisa og minst ressursar til å stå i mot konsekvensane. Sist haust blei Filippinane råka av gjentatte tropiske sykklonar som har skapt massive ødeleggingar. På én månad herja heile fire sykklonar med denne øynasjonen i Stillehavet. Det er på tide å vise klimasolidaritet med dei som blir hardast råka av krisa.

Også her i landet ser vi konsekvensane i stadig større grad. Fagfolk åtvarar om at mange plante- og dyreartar vil døyt ut, og at naturmangfaldet vil bli kraftig redusert. Fiskeria og reindrifta er blant dei varige verdiane som blir truga av klimaendringane. Vi må snu denne utviklinga i solidaritet med framtidige generasjonar.

Mange land har brukt krisepakane i koronakrisa til å støtte klimatiltak og grøn omstilling. Men ikkje i Noreg. Olje- og gassnæringa har fått femten gonger meir i støtte enn det vi har brukt på klimatiltak og grøn omstilling. Denne subsidieringa av oljeindustrien som eit stort fleirtal på Stortinget stod bak, er eit trugsmål mot utviklinga av varige grønne arbeidsplassar.

Noreg som har blitt rikt på sal av fossil energi, må no ta sin del av ansvaret for å redusere klimautsleppa og omstille til fornybar energi. **Vi treng ein forsterka klimakamp for solidaritet over landegrensar og generasjonsgrensar.**

Agder SV vil arbeide for:

- a) å auke CO₂-avgifta kombinert med tiltak for rettferdig fordeling i form av tilbakebetaling til folk. Ei slik ordning må utgreiast nærare for å få god fordelingsseffekt sosialt og geografisk
- b) så raskt som mogeleg å få utarbeidd ei energimelding som viser korleis vi kan sikre nok fornybar energi til å nå klimamåla våre og samtidig sikre omstilling og utvikling av ny grøn industri
- c) å få utarbeidd og gjennomført ein plan for å spare minst 12 TWh energi i bygg innan 2030
- d) ein kraftig auke i støtte til enøk-tiltak (etterisolasjon, varmepumper mm)
- e) å styrke støtteordningane og fjerne hindringane i regelverket for installasjon av solceller, samt påby solceller på nybygg der det er rimeleg solinnstråling
- f) å få vedtatt strenge nasjonale planretningslinjer og byggforskrifter for hyttebygging for å redusere energibruk og unngå inngrep i sårbar natur
- g) ein aktiv statleg næringspolitikk for omstilling til miljøvennleg, utsleppsfri og sosialt berekraftig industri som kan sikre arbeid og eksportinntekter når oljeindustrien blir fasa ut. Eit meir aktivt statleg eigarskap og ein industribank vil vere sentrale verkemiddel.

U8: SV vil verne strandsonen

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Strandsonen er noe av det kjæreste vi har i Norge. For alle mennesker som bor langs vår langstrakte kyst, er strandsonen en plass for rekreasjon og opplevelser. Det er opp til kommunene å verne kysten gjennom areal- og reguleringsplaner. Vi ser at dette blir ulikt utført av kommunene. Noen er gode, andre direkte dårlige.

Sivilombudsmannens nylige rapport viser at noen sørlandskommuner var blant de verste. Dette er veldig urovekkende, og viser at det politiske flertallet ikke har tatt strandsonepolitikken på alvor.

Tar vi en liten tur i skjærgården lokalt, ser vi at den endrer seg fra år til år. Stadig flere store hytter, anneks, brygger og moloer dukker opp hvert år. Det stemmer ikke at dispensasjonspraksisen i hovedsak handler om å bytte vinduer eller råttent treverk.

Agder SV ønsker en streng og rettferdig bruk av skjærgården og strandsonen. Det er i fellesskapets interesse at flest mulig har tilgang til mest mulig av vår kyst.

U9: Likestilling og rettigheter krever politisk vilje – vedta Funksjonshemmedekonvensjonen (CRPD) 9. mars

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

9. mars skal stortinget behandle representantforslag om å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne – Funksjonshemmedekonvensjonen (CRPD) i menneskerettsloven etter forslag fra SV. SV har ved flere anledninger fremmet forslaget om dette i Stortinget, men dessverre blitt stemt ned hver gang.

Norge har tidligere innlemmet kvinnekonvensjonen, barnekonvensjonen og rasediskrimineringskonvensjonen i norsk lov. Nå forventer Agder SV at Stortinget gjør det samme vedtaket for konvensjonen som spesifikt berører mennesker som har en nedsatt funksjonsevne.

Agder SV mener at dette vedtaket er et vesentlig steg i å fremme funksjonshemmedes likestilling i norsk rett og det norske samfunnet, og sikre at de får innfridd menneskerettighetene sine på samme måte som alle andre.

Denne kampen handler om at alle i Norge skal ha retten til å leve likestilte og gode liv - uavhengig av funksjonsnivå, bosted, kommunens velvilje eller økonomiske situasjon.

Agder SV:

- Vil implementere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i regionalt planverk i Agder og i den praktiske politikken.
- Krever at tilleggsprotokollen til CRPD må undertegnes slik at norske borgere ikke utestenges fra å klage inn mulige menneskerettighetsbrudd på grunnlag av nedsatt funksjonsevne til CRPD-komiteen
- Vil styrke bruker-, pårørende-, og ansattmedvirkning i alle ledd
- Vil sikre at personer med funksjonsnedsettelse får de samme mulighetene som andre innbyggere til å leve likestilte og gode liv gjennom tydelige, målrettede og kunnskapsbaserte tiltak innen kulturlivet, utdanning, omsorgsektoren, arbeidslivet, transport, universell utforming og boligpolitikken.

U10: Mennesker, ikke fordommer!

Vedtatt av Agder SVs fylkesårsmøte 28. februar 2021

Agder SV støtter en avkriminaliseringsreform på rusfeltet, der ressursene flyttes fra straff til hjelp.

Norsk ruspolitikk har vært feilslått og rammet skjevt. SV har i lang tid ønsket en rusreform som legger nyere forskning på sammenhengen mellom rus og straff til grunn. Straff må erstattes med tilbud om hjelp.

Etter at regjeringen fremmet forslag om rusreform, har debatten vært preget av en tverrpolitisk enighet hos alle partier om at straff for besittelse og bruk av illegale rusmidler, skal erstattes med hjelp for «tunge rusmisbrukere». Denne generelle betraktningen om hvem som er en tung rusmisbruker, dvs. hvem som skal motta hjelp og ikke straff, er ikke faglig, men basert på fordommer. Slike fordommer tar Agder SV avstand fra og lar det være opp til fagfolk å gjøre faglige vurderinger.

Uenighetene som kommer fram i dagens debatt, er rundt bruken av illegale rusmidler hos ungdom. Mange partier som SV, har tatt til orde for likhet for loven, mens flere har uttrykt en bekymring når det gjelder begrepet avkriminalisering, hvordan ungdom vil forstå det, og om dette vil føre til økt bruk hos ungdommen. Dette er til tross for at forskningsbildet i dag peker mot at liberalisering av ruspolitikk ikke fører til økt bruk blant unge, med mindre det er snakk om rekreasjonell legalisering.

Ruspolitikken er og skal være kunnskapsbasert. Agder SV er også bekymret for risikoutsatt ungdom, og vi mener derfor at det må settes inn riktige tiltak for dem.

Mye av forskningen som ligger til grunn for Rusreformutvalgets anbefalinger, baserer seg på forskning gjort på ungdom og unge voksne. De konkluderte med at det ikke finnes belegg for å hevde at straff har en forebyggende effekt. Tvert imot viser erfaring at dagens feilslåtte politikk står i veien for at ungdommen skal søke hjelp, få riktig hjelp til riktig tid, av frykt for straff. Særlig rammer dette ungdom fra det lavere sosioøkonomiske sjiktet. Mange unge mennesker har fått rulleblad som følge av straffepolitikken. Dette er et stigma som hindrer dem i å få enkelte jobber. God informasjon om mulige skadevirkninger ved rusbruk bør erstatte stigma og stenging av dører inn i arbeidslivet. Helsetjenesten og fagfolk som skal hjelpe ungdommen, bør komme inn på et tidlig tidspunkt før problemet blir mer omfattende.

Agder SV støtter derfor likhet for loven, og en avkriminaliseringsreform særlig med tanke på ungdommer og deres framtid

Skal rusreformen lykkes, må det merarbeid og de kostnadsøkninger som forslagene medfører for både spesialist- og kommunehelsetjenesten bli gitt en tilstrekkelig finansiering. Erfaring fra flere større reformer, herunder samhandlingsreformen, er at gjennomføring av reformene krever mer kompetanse og kapasitet enn antatt. Både ut ifra ønsket om en vellykket rusreform og ut ifra hensynet til spesialisthelsetjenestens- og kommunenes økonomi, er det derfor nødvendig at reformen tilfører kommunene og helsevesenet nødvendige økonomiske ressurser.